

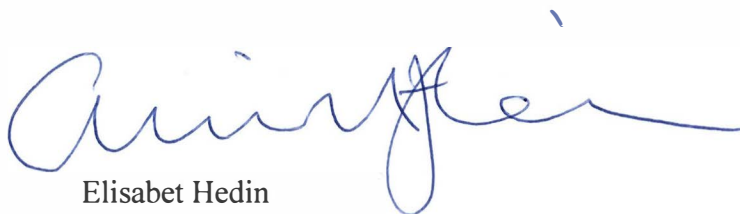
**Remissvar: Europeiska kommissionens förslag till en ny
förordning om inrättande av ett nytt ramverk för
uppföljning av budgetutgifter och genomförande**

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida, har genom remiss daterad 2025-10-23 givits tillfälle att yttra sig. Remissvaret bifogas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jakob Granit på föredragning av enhetschef Elisabet Hedin i närvaro av avdelningschef Annika Blakstad Otterstedt.

Jakob Granit

Elisabet Hedin

Ärendenummer: 25/001716

Remissvar: Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande

1. Uppdraget

Sida har getts möjlighet att svara på remiss från finansdepartementet om förslaget på en ny EU-förordning. Förordningen avser uppföljning av EU:s program och verksamheter, inkluderat utrikesinstrumentet Europa i världen 2028–2034.

2. Sammanfattning

Fokus i Sidas remissvar är på utrikesinstrumentet Europa i världen 2028-2034. Det omfattar Sida i Team Europa och indirekt förvaltning av medel från EU. Synpunkter ges på uppföljning av reformagendor för kandidatländerna och uppföljning av insatser i tredje land. Sida ger synpunkter på förslaget utifrån erfarenheter från resultatbaserad styrning inom biståndet. Synpunkter ges även på indikatorer, tematiska områden och transparens och digitalisering.

Sida ser positivt på det nya ramverkets övergripande målsättning om en mer harmoniserad och sammanhållen styrning och rapportering, och med ökad transparens genom bland annat en sammanhållen digital plattform för EU:s program.

3. Särskilda synpunkter

Sida ger synpunkter på följande områden av vikt för svenskt utvecklingssamarbete i samverkan med EU:

1. Övergripande om Sida och Team Europa
2. Indirekt förvaltning av medel från EU
3. Övergripande utvecklingssamarbete och resultatbaserad styrning
4. Indikatorer
5. Tematiska områden
6. Transparens och digitalisering

3.1 Övergripande om Sida och Team Europa

Utrikesinstrumentet Europa i världen 2028-2034 ('Global Europe Instrument') bygger vidare på erfarenheter från EU-kommissionens konnektivitetsstrategi 'Global Gateway'. Samarbetet mellan offentliga organ för utveckling och näringsliv är centralt för att åstadkomma utvecklingsresultat och för de globala hållbarhetsmålen.

Sida, och andra medlemsstaters utvecklingsorganisationer och organ för utvecklingsfinansiering, bidrar i genomförandet av EU:s program för partnerskap och utveckling. Det sker i samarbete med EU-kommissionen i Bryssel, och genom utlandsmyndigheters samarbete med EU-delegationer i partnerländer. Sida bidrar till hållbara investeringar i social och ekonomisk infrastruktur genom gåvobistånd och garantier, som del av Team Sweden och Team Europa. Sida kompletterar och möjliggör genom exempelvis kapacitetsutveckling eller riskdelning genom garantier och mobilisering av kapital.

I rådande geopolitiska situation blir Team Europa allt viktigare för förutsättningarna för Sidas uppdrag att förbättra levnadsvillkoren för människor i fattigdom och förtryck. I det europeiska nätverket, 'Practitioners' Network', i vilket även EU-kommissionen deltar, bidrar Sida till att dialogen för allianser mellan utvecklingsorganisationer, utvecklingsfinansiärer och näringsliv stärks. Integrerade satsningar, som kombinerar lån, garantier, gåvobistånd, tekniskt samarbete och expertis från offentlig sektor, ger potential för störst utvecklingseffekt.

3.2 Indirekt förvaltning av medel från EU

Sida anser att förslaget skulle kunna stärkas genom att betona vikten av tekniskt samarbete och expertis inom den offentliga sektorn som centrala pelare i EU:s verktygslåda för genomförande. Dessa omfattar åtgärder som syftar till att stärka institutionell kapacitet genom tillhandahållande av expertis, utbildning och relaterade lärandemöjligheter samt utrustning.

En betydande fördel med indirekt förvaltning är att pelarbedömda organisationer kan använda sina egna upphandlingsregler. Detta är en 'win-win-situation' både för berörda organisationer, som får större flexibilitet och effektivitet i projektgenomförandet, och för EU-kommissionen, som anförtror sin finansiering till organisationer som uppfyller de kravställda standarderna. Det möjliggör också en bättre samordning mellan EU:s och medlemsstaternas politik för internationellt samarbete. Bestämmelsen om att begränsa stödberättigande utifrån strategiska intressen riskerar att frångå denna goda praxis. Medlemsstatsorganisationers upphandlingsregler bör inte åsidosättas på grundval av strategiska intressen, eftersom detta kan skapa rättslig osäkerhet eller minska genomförandekapaciteten.

3.3 Övergripande utvecklingssamarbete och resultatbaserad styrning

Sida anser att resultatramverk och indikatorer för uppföljning bör återspegla en resultatkedja för att kunna spegla en samhällstrend eller långsiktig utveckling. Sida anser att resultatuppföljning avseende genomförande av kandidatländers reformagendor, kan ha en mer detaljerad modell för uppföljning av resultat, än motsvarande uppföljning av partnerskaps-, och utvecklingssamarbete i tredje land. Sida anser att befintliga landplaner i reformagendorna för kandidatländerna kan tas tillvara – med dess mer detaljerade resultatstruktur.

Sida välkomnar förslaget om ett enhetligt system för resultatuppföljning med dess möjligheter för effektivisering och synergier. Då förslaget inte återger uppföljning av specifika program mål – såsom idag sker i förhållande till den nuvarande långtidsbudgeten (2021–2027) – riskerar EU att inte uppfylla sina egna mål och åtaganden enligt OECD-DAC:s principer för offentligt utvecklingsbistånd, Parisavtalet och andra internationella avtal.

Om det existerande resultatramverket 'Global Europe Results Framework – 2022' för utvecklingssamarbetet tas bort, riskerar EU-kommissionen att inte kunna återge de långsiktiga effekterna av EU:s utvecklingssamarbete. Sida bedömer att de flesta föreslagna prestationsindikatorerna är kvantitativa utan mätbara långsiktiga mål.

Sida anser vidare att artikel 8.2 är otydlig, om huruvida det är EU-kommissionen eller om det är samarbetspartnern som genomför och ansvarar för förvaltningen av medel.

3.4 Indikatorer

Sida välkomnar strävan efter enhetlighet och att nuvarande cirka 5 000 prestationsindikatorer ska minska. Indikatorerna är relevanta för Sida, för reformagendor i kandidatländerna, och för delegerade medel i indirekt förvaltning.

För insatser i tredje land riskerar däremot ett prestationsbaserat upplägg att styra mot aktiviteter, till exempel antal utbildningar, antagna strategier, snarare än förändring såsom oberoende domstolar.

Sida bedömer att tydligare skrivningar behövs i det aktuella förslaget för hur områdena demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer liksom integrering av jämställdhet, fred och konflikt samt miljö- och klimat ska kunna följas upp i tredje land. Ambitionen att integrera dessa områden återges i skältexten, sid 3-7, men återspeglas endast svagt i de föreslagna indikatorerna.

Hur mål för verksamhet i tredje land ska länkas till i förhand fastställda prestationsindikatorer behöver tydliggöras, liksom hur dessa ska länkas till den övergripande rapporteringen till EU. Kommer mer detaljerade underramverk att utvecklas? Angeläget att föreslagna indikatorområden står i samklang med OECD-DAC:s resultatramverk.

3.5 Tematiska områden

Inom ramen för nuvarande långtidsbudget och NDICI, instrumentet för EU:s utvecklingssamarbete, anges tydliga kärnvärden för utvecklingssamarbetets målområden såsom a) god samhällsstyrning, demokrati, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna, inklusive jämställdhet samt b) utrota fattigdom, bekämpa ojämlikhet och diskriminering och främja mänsklig utveckling (EU 2021/947 - avdelning II genomförande av instrumentet, artikel 10 och 11). Dessa kärnvärden finns inte i föreliggande förslag för genomföranderamverk, eller i förslaget för det nya instrumentet Europa i världen. Tydliggörande behövs för hur uppföljning av EU:s kärnvärden ska ske.

Sida välkomnar principen om att inte göra väsentlig skada 'Do No Significant Harm' och att jämställdhetsprincipen ska integreras i genomförandet av EU:s program, liksom ambitionen om integrering av miljö- och klimat. Till dessa områden föreslår Sida att även mänskliga rättigheter och konfliktanalys inkluderas.

Sida föreslår vidare att områdena jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokrati samt miljö- och klimat genomgående ska ingå i analysunderlag och inte enbart då det bedöms som ".../där så är möjligt och lämpligt" som nuvarande text definierar (exempelvis sid 3, paragraf 8 för jämställdhet). En konfliktkänslig ansats bör också vara en genomgående bedömningsgrund.

Sida anser att ambitionen om jämställdhet (sid 14, Artikel 13.3) behöver tydliggöras. Nu finns jämställdhet inom indikatorområdet "Rättigheter, jämlikheter och rättvisa" och riskerar då ges en lägre prioritet. Integrering av jämställdhet bör finnas inom de områden som indikatorerna återspeglar, och då inte bara som könsuppdelad statistik (se exempelvis sid 58, rad tre i annex 1). Särskilt intressant är arbetet för jämställdhetsintegrering inom miljö och klimat, digitalisering och infrastruktur (enligt utvärderingen av Gender Action Plan III).

Gällande procentsatser välkomnar Sida skrivningen om klimat- och miljöutgifter om 30 procent för instrumentet Europa i världen. Sida föreslår tydligare skrivningar om jämställdhet. EU-kommissionen bör fortsatt sträva efter att 85 procent av EU:s program har jämställdhet som ett av sina mål (OECD-markör G1 eller G2). Vidare att 20 procent av biståndet ska avsättas till jämställdhetsinriktade projekt (OECD-markör G2) och att minst fem procent av biståndet ska avsättas till stöd för organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter.

Avseende miljö- och klimat föreslår Sida att bedömningar inte bara ska analysera risk för skada utan även inkludera förväntan om bidrag till positiva miljö- och klimateffekter. Nuvarande formuleringar om proportionalitet och målprioritering bedöms försvaga miljö- och klimatperspektivet och behöver konkretiseras.

3.6 Transparens och digitalisering

Sida välkomnar den ökade ambitionen om transparens och digitalisering, bland annat att etablera en digital portal. En sådan portal för information om utlysningar, finansieringsflöden och tjänster välkomnas av Sida för myndighetens och allmänhetens tillgång till information.